

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ES MEZŐGAZDASÁGI LAP

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
TULAJDONA.
TELEFON: 158 szám.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN HÓ 1.-ÉN ÉS 15.-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lei, rendes tagdíja évi 200 lei, kisgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lei. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lei pótdíj ellenében kapják. ☞

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:
TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA.

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lei Negyed évre 100 lei
Fél évre 200 lei Egyes szám 8 lei

Megjegyzések . . .

Irta: Dr. Szentkirályi Ákos.

Az E. G. E. növénytermelési szakosztálya által, folyó év szeptember 2—8.-ig rendezett terménykiállítással kapcsolatban tartott előadások rendén a *gazdaközönség megszervezésének* fontos kérdése is sorra került. Dr. Nagy Endre volt a kérdés előadója. Korom és gyarló egészségem miatt nem mehettem az előadást meghallgatni.

A kolozsvári „Ellenzék” 1928—204 száma, a dr. Nagy Endre előadásáról szóló referáda rendén hangoztatja, hogy „egyik legközelebbi számában” lesz alkalmá az előadást közölni. „Erdély mezőgazdasági organizációjának kérdése” cím alatt terjedelmes cikk jelent meg, dr. Nagy Endre tollából, az „Ellenzék” 1928—209. számának „Iparosok Lapja” mellékletén.

Ha ez a cikk reprodukciója dr. Nagy Endre előadásának, nagyon sajnálom, hogy nem vehetem részt az előadást követő megbeszélésben. Ott mondtam volna el megjegyzéseimet. Közérdekről, az erdélyi magyarság életkérdései legnevezetesebbjéről, gazdaközönségünk megszervezéséről lévén szó, az E. G. E. hivatalos lapját, az „Erdélyi Gazdát”-t kértém megjegyzéseim közlésére. — Azért is, mivel az E. G. E.-ről és az E. G.-ről is szó lesz.

Cikke bevezetésében olyant állít dr. Nagy Endre, amit nem hagyhatok megjegyzés nélkül, nem tartozik ugyan a kérdés velejéhez, de mivel merész az állítás és egy másik, az E. G. E.-et közletről érintő, szintén merész állítást megerősít: megjegyzést provokál. „... nyolc évnek kellett eltelnie” — írja dr. Nagy Endre — „... míg eljutottunk a „szervekednünk kell” és „hogyan szervekedjünk” munkaprográmig. Két hatalmas tényező az, mely ügyünket idáig juttatta: az E. G. E., a „Magyar Nép” és az „Ellenzék” írotábor. Tehát az E. G. E., a M. N. és „az Ellenzék írotábor.”

Az „Ellenzék” 1928—204 számának „Fiatal erőknek . . .” cím alatti első cikkében olvasom, hogy: „nem szokásunk kérkedni” . . . de mégis jóleső örömmel kell megállapítanunk, hogy a gazdasági szervekedésnek az a kérdése amely a tegnapi gyűlésen („a gazdaközönség megszervezése . . .” előadó: dr. Nagy Endre) oly nagy hullámot vert, épen innet, e lap hasábjairól indult ki . . .”

Nos . . . aki figyelemmel kísérte, ami az E. G. E.-ben régóta, de kivált a tavalyelőtti közgyűlés óta történt: nyugodt lélekkel megállapíthatja, hogy az a bizonyos . . . nagy hullá-

mot vert” kérdés — bizony az E. G. E.-ből és az „Erdélyi Gazda” „hasábjairól indult ki.”

*

Arra a kérdésre, hogy „miért vagyunk mi gazdák szervezetlenek” négy pontban felel dr. Nagy Endre.

1. „nem volt gyülekezési és szervezkedési szabadságunk”. Erre vonatkozva megállapítja cikkírónk, hogy „... javulás észlelhető”. Ha írja — úgy lesz. Megjegyzem azonban, hogy

— a birtokosok — iskolán kell, hogy keresztül menjenek — kevés kivétellel — amíg apostoli munkára hajlandók lesznek. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy máris többen igyekeznek jó példát adni.

2. „Nem volt vezérünk”, „Vezérünk nincs” írja dr. Nagy Endre és azzal fejezi be érdekes cikkét, hogy: „keresem a vezért”.

Tisztelettel megjegyzem: volt vezérünk, van vezérünk. Ezért nem keresem a vezért. Azóta, hogy gróf Teleki Domokos felszólítására,

elégendő számmal gyűltek össze Erdély gazdái „egy gazdasági egyesület” felállítására 1844-ben, és az első közgyűlésen, titkos szavazással ifj. gróf Bethlen Pált választotta elnöknek: azóta Erdély gazdaközönsége mindig maga választotta vezérét az E. G. E. közgyűlésén. És nagyonsok üdvöst alkotott az E. G. E. régen és nemrég is, választott vezérrel, a közügyért önzetlen lelkesedéssel dolgozó munkatársak segítségével.

„Kinek a lobogója alá gyűljünk, melyik táborba sorakozzunk, ha — vezérünk nincs?!” Fogják kérdezni sokan azok közül, a kiket, toborozva, kézdásra biztatunk . . .

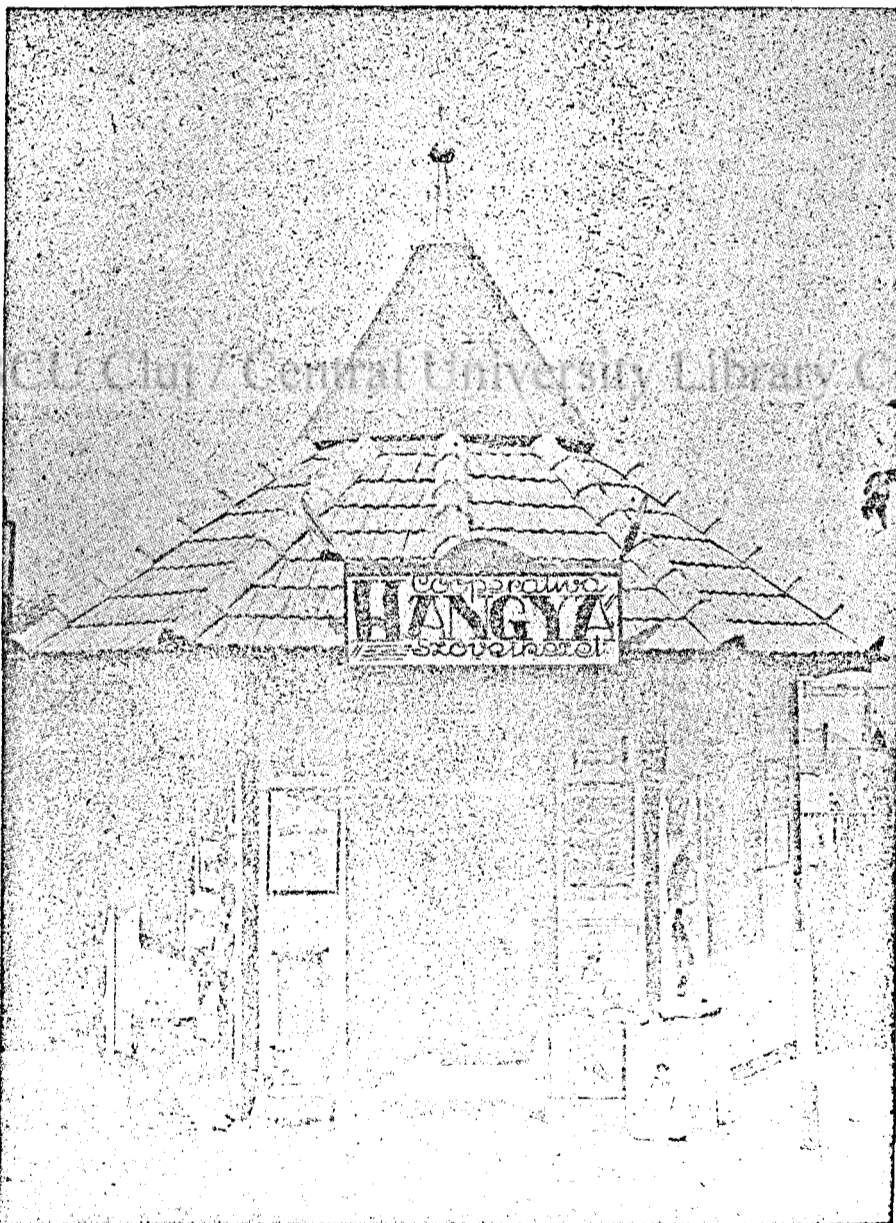
Nem lenne jó, ha csakugyan úgy lenne amint dr. Nagy Endre állítja. T. i., hogy „Erdély magyar gazdatársadalma vezérre vár, ki fő és egyetlen életcélul tűzze ki agrárérdekeinkért harcolni.”

Félek — nagyon lepad a számunk és nagyon elapad a földünk a kivándorlás stb. révén, ha mind várunk: amíg őrangyalunk, „egyetlen életcélú” vezért állít soraink elére.

„Keresnünk kell Erdély Károlyi Sándorát, Darányi Ignácát vagy Nagyatádi Szabó Istvánját . . .” írja dr. Nagy Endre. Keresnünk kell, de — megjegyzem — keresnünk kell György Endrjét is, Bernáth Istvánját is, Károlyi Sándor és Darányi Ignác önzetlenül dolgozó, fáradhatatlan munkatársait, vezéri terveik lelkesült megvalósítóit is.

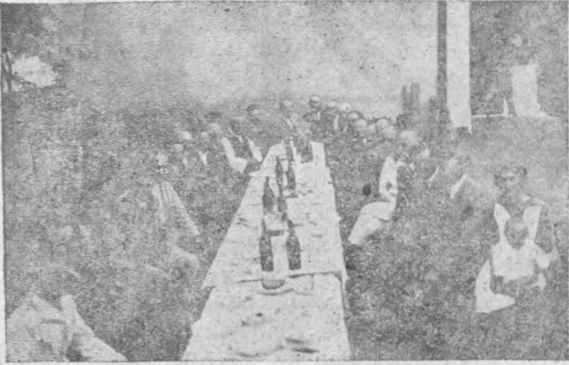
3. „Szégyenkezve kellett bevallanunk” — a barcasági tanulmányút rendén, a szász vezető e lőtt — írja dr. Nagy Endre —, hogy nálunk az E. G. E., a Hangya, a Hitelszövetkezetek szövetsége, a Magyar Nép, a Minerva külön-külön dolgoznak és nincs „Központ”, „ahová minden szál összefut, ahonnan valamennyit irányítják”.

Csakugyan szégyenkezünk kell, csodálkozni azonban nem csodálkozhatunk. Hiszen dr. Nagy Endre azt írja, hogy „Erdély magyar gazdatársadalma vezérre vár”, aki majd a központot is megteremti. Egyik magyar napilapunk előkelő gazda vezércikkírója pedig fennhangoztatja (l. „Ellenzék” 1928—79 sz.), hogy:

A „Hangya” Fogvasztási és Értékesítő Szövetkezetek nagyenyedi Központjának önálló pavillonja mintá szövetségi boltja, az E. G. E. kiállításán.

mindaddig, amíg minden gyülekezésre a hatóság belecselezését kell kieszközölni: a szervekedés ügyét, a falunépe körében, csak „háználjárva” lehet lépésről-lépésre előbbre vinni. Erre az apostoli feladatra lelkesüi karunk és tanítói karunk hivatott. Egy örömlük, egy bánatuk azokkal, a kis gazdák ezreivel, akiket ha nem tudunk megszervezni: csupán felszínes eredményt fogunk elérni. Azok, kiket dr. Nagy Endre a falu gazdasági papjainak kiszemelt

Az E. G. E. barcasági kirándulásának résztvevői Nagyke-
mezőn Bloss Georg kisgazda udvarán.

„nem kell várni vezéreket.“ „... legyen vezér mindenik... Csinálja meg, például, egyik a magyar nép gazdasági hitelszövetkezetét... a másik a vidéki közraktárokat... a harmadik a beszerzési raktárt... a negyedik a vándorgazdasági szakoktatási rendszert...“ Egyszóval: „külön-külön“ csináljon mindenik valamit, hogy legyen miért szégyenkezzünk szász testvéreink előtt ezután is. Ezeknek évszázados példáját vette mintául gróf Schweinitz Gyula, amikor az erdélyi vármegyei gazdasági egyesületeket az E. G. E.-ben központosítani akarta — úgy 30 esztendővel ezelőtt. Nem sikerült. Mert hát — az önállóság, a függetlenség... Nemsokára azután megteremtették a Gazdasági Egyesület Országos Szövetségét. Pedig — ha lett volna — egy erős erdélyi központ... ma is éreznék áldását.

Lám — iparosaink nem várnak. A napokban tartott nagygyűlésen, a Székelyföld összes ipartestületei és ipartársulatai a központi szervezethez csatlakoztak. Tudják, érzik, hogy erős központot kell, sürgősen, teremteni.

Akcióképes, erős központot akar az E. G. E. is teremteni. Ezidei virágvasárnapján tartott közgyűlésén: értekezlet összehívását határozta el a szervezésre és a központra vonatkozó kérdések megtárgyalása végett. És, hogy miként, honnan lehetne — kellene a szükségeseket — a pénzt megszerezni.

Dr. Nagy Endre tudta és jól tudja, hogy „a szász nép nagy tömör egysége“ sok száz esztendő tervszerű, kitartó munkájának eredménye. A szász universitás ereje, a pénzintézetek segítsége, a papok, a tanítók, a jegyzők céltudatos közreműködése teremtette. Jól agítált dr. Nagy Endre, amikor, cikke rendén és bizonyára előadásában is, minderről buzdítóan megemlékezett.

4. Arra, amit dr. Nagy Endre a „nincsen pénzünk“-ről hangoztat, csupán az a megjegyzésem, hogy — ne csüggedjen. Ime — előadását követő felszólalások rendén, felhangzott a szózat gazdáinkhoz: *adóztassuk meg magunkat... Ne csüggedjünk.*

A kolozsvári gazdanapok

(Folytatás.)

A kolozsvári gazdanapok második napján folyt le a talajmívelő gépbemutató a gazd. akadémia Dónát-út melletti tábláján. A harmadik napon volt a kirándulás a Banca Centrala heremagtisztító telepére. Másnap d. u. volt a

dr. Konopi Kálmán előadása

a buzanesítés kérdéséről. Előadását a régi vetőmagjavító módszerek ismertetésével kezdte, a nagy és sulyos magvak kiválasztásával, kalász kiválasztással, megemlékezve a régi alföldi gazdák szokásairól, hogy a II. oszt. buzamagot vetették el. Mindezek az eljárások tökéletlenül valósítják meg a céljukat és a tenyész körülmények fajtaalkító hatásának tág teret engednek.

Elmondta a szelektálás (egyedkiválasztás) módszerét, röviden megemlítve a keresztezés célját és alkalmazásának indokolását.

Felsorolta a buzanesítés tenyészirányait, kiemelve azt, hogy épp úgy, mint ahogy az állattenyésztés terén nem lehet egy fajtát minden használati célra egyforma sikerrrel használni, a buzatermelés körében is csak több fajtának együttes használata esetén érhetjük el a legnagyobb jövedelmezőséget. Ezért minden gazdaságnak legalább két buzafajtát kellene termelnie: egyet korábbi vetésre, takarmánynövények után, a másikat későbbi, kapások után következő vetésre.

Röviden érintette a kevert vetések kérdését, amelyet csak ezután kell alapos vizsgálatok tárgyává tennünk. Ezzel a módszerrel védekezhetünk talán leghathatósabbban az időjárás kiszámíthatatlan meglepetései ellen. — Szembeállította ezeket a mesterséges „populációkat“ (tájfajtákat) a természetes, (még nem nemesített) tájfajtákkal.

Kiemelte a minőség kérdésének fontosságát külkereskedelmi szempontból s a nemesítésnek feladatait ezen a téren.

Az ideai abnormális esztendő jellemzésével és a buzák fejlődésére való hatásával kapcsolatban általános buzatermelési kérdésekről beszélt s egy általános revízió szükségességéről régi tudásunk egész anyagára vonatkozólag. Mert azok a viszonyok, amelyek között

regi ismereteink kialakultak, folyton változnak. Az agrárreform folytán megkisebbedett földeinken nagyobb belterjességgel dolgozunk. Traktóraink mélyebben szántanak. Régi legjobb előveteményeink, a pillangós-virágú takarmányok, ezért ma jobban hajlamosítanak a megdőlésre. Ez ellen ritkább vetéssel kell megpróbálkoznunk, esetleg a zabosbüköny vetőmagja arányának megváltoztatásával, vagy kettős termeléssel.

Beszélt végül a modern fajtakipróbálási kísérletekről, a többször megismételt kis parcellasorozatok előnyeiről a régi, nagyobb parcellákon végzett kísérletek fölé.

Szeptember 4.-én d. e. ismét dr. Konopi Kálmán tartott előadást, amelyen bemutatta az újabb buza minőség meghatározási módokat. Ugyanazon napon dr. Nagy Endre a szervezkedésről, Bojdisz Miklós pedig a buzatermelésről tartott előadást. Szept. 5.-én volt az

E. G. E. Dohánytermelési Szakosztályának a gyűlése,

amelyen dr. Péter Béla elnöke alatt Török Bálint előadó ismertette a termelők panaszait és kívánságait. Javaslatára a szakosztály egy memorandumba foglalta a termelők összes sérelmeit a monopól hivatalhoz való juttatás céljából. A memorandumot lapunk egyik közlelbi számában részletesen ismertetni fogjuk.

A dohánytermelők gyűlése után dr. Eöry István tartott előadást a munkásbiztosításról, amelynek végén határozati javaslatot terjesztett a gyűlés elé, amelynek alapján a

Gazdaggyűlés kimondta, hogy

1. Tiltakozik az ellen, hogy kizárólag csak az iparostanoncok javát szolgáló inasotthon járulékat a mezőgazdákval és mezőgazdasági cselédekkel is megfizetessék.

2. Kívánja, hogy a biztosításra kötelezett tagok összeírása a munkaadók bejelentése alapján történjék, bejelentés nem léteiben a községi eljárás közbenjöttével és csak a gazdasági cselédekre vonatkozzék.

3. A dij behajtás, előzetes kirovás és legalább a 8 napi törvényes határidő betartásával eszközöltessék.

4. Kívánatosnak tartja, hogy az orvosokat rendeléseikben ne korlátozzák s működésüket megfelelő módon honorálják, hogy minden egyes beteg gondos és eredményes gyógykezelésben részesüljön.

5. A táppénz olyan összegben állapíttassék meg, mely a cseléd egy napi tényleges bérének megfelelő vagy legalább is a legszűkebb táplálkozásra elegendő s ez a teljes fizetés a betegség tartama alatt is kiadó munkaadót illesse.

6. Az egész szociális biztosítás céljának elérhetése szempontjából kívánatos az 1907: XIX. t.-c. 7. §. h) pontjának a végrehajtása, vagyis a mezőgazdasági munkások önkéntes biztosításának megengedése.

7. A pénztár tagjai láttassanak el tagsági könyvecskével.

Dr. Eöry Istvánnak a részletekre is kiterjedő és a kérdést minden vonatkozásában megvilágító előadása után dr. Péter Béla a gyümölcsfák betegségeiről és terméketlenségének okairól tartott előadást, amelyet lapunk mult számában közöltünk.

Dr. Szász Ferencnek a tejgazdaság legújabb kérdéseiről tartott előadását kivonatolva lapunk más helyén közöljük.

Szept. hó 8.-án méhészeti szakértekezlet volt, amelyen a méhészek az időszerű méhészeti kérdéseket beszélték meg.

Lapunk mai számában egy pár fényképfelvételt közlünk a kiállításról.

Részlet a „Hangya“ Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetek nagyenyedi Központjának önálló minta szövetkezeti boltjának belső részéből.

Aki a Minerva Biztosító R. T.-nál biztosít, az közvetve az egyesületet is támogatja és így érdekeinek hathatósabb védelmét mozditja elő.

A Magyar Párt nagygyűlése.

Október hó 14.-re hívta össze a Magyar Párt évi nagygyűlését, hogy azon a gyergó-szentmiklósi ülés óta történt eseményekről a magyarság előtt beszámoljon és megvitatás tárgyává tegye azokat az időszerű kérdéseket, amelyeknek vezetését az erdélyi magyarság érdekében felvetni szükségesnek tartja.

Minket erdélyi magyar gazdákat a nagygyűlés gazdasági vonatkozású programjainak pontjai érdekelnek elsősorban. Megélhetésünk, gazdasági fejlődésünk, kulturánk függ a gazdasági kérdéseknek kedvező mederbe való terelésétől.

Miután alig van magyar ember ma, aki nem volna eladósodva és aki ne érezné az óriási kamatterhek súlyát, a Magyar Párt közgazdasági szakosztálya külön gyűlésen fogja e kérdést a nagygyűlés előtti napon tárgyalni.

Megvannak a mezőgazdasági kamaráink, de csak akkor veszünk róluk tudomást, amikor a kamarai adót behajtják. A kamarákról azt sem tudjuk jóformán, hogy érettünk alakították volna, mert ha bármilyen kérdésben fordulunk hozzá, azt írásban kell beadni és a postabélyegen kívül még 8 L.-es okmánybélyeget is kell ragasztanunk a levelünkre, mert ellenkező esetben irattárba kerülnek soraink. A kamarák újjászervezésének és a gazdasági érdekek szolgálatába állításának kérdését külön pontban fogja tárgyalni az október 13.-i ülés dr. *Abrudbányai* Ede előadása kapcsán. Ugyancsak dr. *Abrudbányai* Ede fogja előadni a gazdaközönség agrárreformjúi sérelmeit is. E téren a kis és nagy gazdát — ha magyar volt — egyaránt nyomorította a reform.

A gazdasági élet vérkeringését képezi a gabonaneműek, állatok, állati termékek forgalmazása és értékesítése. Ennek normális menete nélkül megakad minden. Nem tud a gazda eladni, vásárolni, nem tud pénzhez jutni. Ennek a mai pénztelen állapotnak évek óta úgy hisszük, hogy a tetőfokán állunk, a krízis pedig mind válságosabbra válik és a végén elvérzünk. — A termény- és állatértékesítés igen súlyos problémáját fogja *Török Bálint*, az E. G. E. titkára, ismertetni.

A kisgazdák tömegeit érdekli az előbbi kérdés, de vannak még egyéb a földmivelő népet érdeklő kérdések, amelyek szönyegre kell hogy kerüljenek; ezeket fogja dr. *Szász Ferenc* ismertetni, míg végül a magyar gazdaközönség szervezkedésének régóta vajudó ügyét fogja ismét napirendre hozni a párt *Mikó László* előadásában.

A szervezkedés egyike a legfontosabb problémáknak. Itt a legnagyobb akadály a gazdakörök alapszabályainak jóváhagyása körül van. Ha egy gazdakör megalakul, az alapszabályainak jóváhagyása egész kálváriajárás. Egy másik alapvető nehézség az, hogy a földmivelő társaink nehezen keresik, de még nehezebben adják ki a pénzt és a tagsági díjakat nem fizetik rendszeresen. A posta pedig ingyen ma még egy levelet sem visz el, a gazdakörök működésének anyagi alapjait a pénzbeli áldozat nélkül nem lehet megteremteni.

Ezeket a nehézségeket azonban mind le tudják küzdeni azokban a falvakban, amelyekben törekvő, akaraterős, a népet szerető vezető birtokos, pap vagy tanító van.

A Magyar Párt közgazdasági szakosztálya a nagygyűlés előtti napon előkészíti a tárgyakat és a nagygyűlés elé csak kész határozati javaslatokat terjeszt. Legyen ottan a gyűlésen minden községből egy-két meghatalmazással ellátott magyar gazda, hogy szavazatával nagyobb súlyt adjon a hozandó határozatoknak és vigyék hírül a falvakba, hogy a Magyar Párt az erdélyi magyarságnak nem csupán politikai, hanem gazdasági érdekeit is szíven viseli és minden lehetőt megtesz, amit emberileg Romániában a kisebbségért megtenni lehet.

A tejgazdaság legújabb kérdései.

Dr. *Szász Ferenc* az E. G. E. 1928. évi szept. havi kiállításán tartott előadásnak rövid összefoglalása.

A mai kor nemcsak politikai és szociális forradalmakat okozott, hanem a társadalmi élet és a közgazdaság terén is mindenféle forradalmi ujitásokat látunk. Különösen szép fejlődést mutat a tej és a tejhez kapcsolódó kérdések egész komplexuma. Az E. G. E. belátva ennek a kérdésnek a fontosságát, több ízben foglalkozott már a tej kérdéssel. Nyugaton már mindenütt a tej jegyében gazdálkodnak, szükséges tehát, hogy megismerkedjünk azokkal a problémákkal mi is, amelyek a modern tejgazdasághoz kapcsolódnak.

Az utolsó évek vitamin kutatásai során kiderült, hogy a tej nemcsak mint táplálószer, de mint vitamint tartalmazó táplálék a ma ismert összes tápláló anyagok között legelső helyen áll. A tejben megvan a A., B., C. D., és E. vitamin, ezeknek jelenléte azonban bizonyos körülményektől függ. Az A., B. és D. vitaminek mindig megtalálhatók a tejben. A., C. és E. vitamin jelenléte azonban az állatok helyes tartásától, illetőleg takarmányozásától függ. Végeredményében ugy direkt, mint indirekt a tej vitamin tartalmát a napsugár befolyásolja, ezért ezt a tapasztalatot az állattenyésztés minden ágában ki kell használnunk.

Nemcsak a tej, hanem a tejtermékek is felülemelkedtek ma már a rendes táplálószer fogalmán és valósággal gyógyszerekké váltak. Kitűnően pótolja a kvarc-fénnyel kezelt tej a csukamájolajat és az ilyen tej nemcsak a rachitises megbetegedéseknek kitűnő gyógyszere, hanem növeli a csecsemők ellenálló képességét, a különböző hurutos és más gyermek betegségekkel szemben. A tej vitaminjeinek szempontjából nagyon káros az, ha a tejet lassan forraljuk fel. Minél gyorsabban forraljuk fel, annál kevésbé változnak meg a tej anyagai. Éppen ezért fontos dolog az, hogy a háziasszonyok a tejet hirtelen tűznél főzzék fel. Igen káros hatással van a tej minőségére a tej szódázása is. Szódát a tejbe a savtompítás céljából szokták tenni. Az ilyen tej zsirtartalma azonban részben elszappanosodik és a fehérje félék is káros változások mennek át.

A frissen fejt tejnek baktériumölő hatása is van, amelyet felfőzés után elveszít.

Az istálló és takarmányozás kérdései szorosán hozzákapszolódnak a higiénikus tejhez. Mára már a tejtermelés terén is találkozunk

Részlet a Román „Ganz” vállalatok gépkiállításáról.

a Taylorizmus és Fordizmus nyomaival. Angliában már van egy olyan istálló, ahol forgó göröndön, ideális munkamegosztás mellett fejk a teheneket. Nálunk a legsürgősebb teendő az istállók higiénijának emelése, továbbá a takarmányozás helyes rendjének megállapítása. Télen át a sziló takarmányok vitamin tartalmával kell pótolni a nyár vitamindus zöld takarmányait. Különösen gyermekek nyerésénél nagyon fontos az, hogy milyen takarmányokat etetünk fejős teheneinkkel. Az őszi kikirics takarmányozása után olyan tej is származhatik, amely csecsemőknél colchicin mérgezést okoz, amely könnyen halálos is lehet. Rendkívül nagy súlyt kell fektetnünk az állatok és ápoló személyzete egészségére, a kinos tisztaságra és arra is, hogy az állatokkal foglalkozó összes embereket szakszerűen kiképezzük.

Fontos dolog az is, hogy milyen fajta teheneket használunk tejgazdaságainknál, mert különösen a tej zsirtartalmát a fajta nagyon befolyásolja. A faj szempontjából megállapíthatjuk, hogy a kecsketej, mint gyermekek jeletőségéből nagyon sokat veszített, mert ma már a kecskék között is erősen pusztít a tuberkulózis és azonkívül a kecsketej állandó élvezete a vérszegénységnek egy igen veszélyes fajtáját idézi elő. Ha a tejelő bivalyokat tejtermelés szempontjából sikerülne helyesen kitenyészteni, a bivalytej magas zsirtartalma és az állat relatív igénytelensége miatt ennek igen nagy jövője volna.

Reméljük, hogy mindezek a dolgok óriási eredményt fognak hozni, nemcsak a közéletkezés terén, hanem ezeknek a problémáknak a megoldásától azt is remélhetjük, hogy a csecsemő halandóság arányszáma a legközelebbi években lényegesen csökkenni fog.

A „Marasesti” műtrágya-gyár kiállítása a superfoszfáttal műtrágyázott termények bemutatásával.

Válasz egy hozzászólásra.

Irta: Dr. Bittera Miklós.

Cs. Lázár László ur hozzászólásának nagyon örülök, mert az előadásommal nincs ellentétben, sőt alátámasztja azt, mint ahogy mindig kivétel erősíti a szabályt.

A kálitrágyákra vonatkozólag sohasem mondtam, hogy azoknak *nincs* jelentőségük, sőt hangsúlyoztam, hogy bizonyos körülmények között igen hasznosak lehetnek, csak azt állítottam, hogy nincs rájuk olyan kiterjedt mértékben szükség, mint akár a foszforsav, akár a nitrogéntrágyákra.

A csikapolcai eset ilyen kivétel, aminek megvan a magyarázata. Régen nem trágyázott földre került sok kálit kívánó növény. Természetes, hogyha minden növényi táplálóanyag megfogyatkozott, akkor egynek pótlásával nem érhetünk el eredményt. Pótolni kell valamennyit, így a kálit is.

Homokon, tőzegen mindig gondolni kell a kálitrágyázásra, de kizsart földön lehet még akkor is, ha az kötöttebb.

Erdélyben most a földreform hatásaként sok olyan „madártrágyázta“ föld került művelés alá, sok olyan birkalegelőt törnek fel, amely teljesen kimerült. Ilyen esetekben a teljes ásványi trágyázásnak megvan a jelentősége annál is inkább, mert ezeknek a területeknek a fekvése gyakran olyan, hogy oda istállótrágyát kihordani nem lehet.

Ez az oka annak, hogy a nitrogéntrágyának én éppen a mai viszonyok között és éppen Erdélyben különös jelentőséget tulajdonítok. Abban a hozzászóló urnak teljesen igazat adok, hogy a legolcsóbb nitrogénpótlás az istállótrágya és a pillangós növénytermesztés. Ez áll, de ez a nitrogénmennyiség nem elegendő. Örömmel láttam a kolozsvári kiállításon 20 q-ás gabonatermések mintáit. Ilyeneket műtrágya nélkül bizonyosan nem lehet elérni!

Nem elméleti okoskodás az, hogy Erdélyben éppen a fokozott mértékű kapásnövénytermesztés és a sok nehezen megközelíthető szántóföld miatt bő alkalom kínálkozik a nitrogéntrágyafogyasztásra. Igazolja ezt a gyakorlat is. Amíg minálunk Magyarországon 10-szer annyi foszforsavtrágyát fogyasztunk mint nitrogéntrágyát, Erdélyben 3—4-szer annyit. Ez a nitrogén műtrágyafogyasztás megokolt, *csak emelni kell minden műtrágya használatának mértékét.*

Ami a guanofoszfát használatát illeti, ha az olcsó, érvényesülésére a viszonyok kedvezők, ősziek, rét alá megfelelő, — ugy mint a hozzászóló ur teszi igen helyesen — belőle suly szerint 2-szer annyit, hatóanyag szerint jó másfélszeres mennyiséget használ.

Örülök, hogy a kolozsvári előadásom ilyen visszhangra talált és még ma is beszélnek róla. Készséggel állok mindenkinek rendelkezésre. Ilyen megbeszélések tisztázzák a nézeteket és a gazdálkodás hasznára válnak.

Dr. Konopi Kálmán buzanemesítő gazdaságának kiállítása.

Vetőmag csávázás és főbtermelés.

16 q helyett 18 q buzatermés kat. holdanként.

Minden gazda tudja, hogy minő károkat okoz az üszög a gabonatermésben. Az is közzismert tény, hogy a gazdák az üszöggár ellen a vetőmag csávázásával védekeznek. Jó gazdánál ezért nem is igen fordul elő üszöggár. Rendszeresen egy százalékos gálicoldattal szokták a vetőmagot csávázni. Ezen csávázás rendszerint, különösen kevésbé üszkös esztendőkből, biztosítja is a tiszta vetést, erősebb üszögjárvány esetén azonban, midőn az időjárás kedvez a gombabetegség elterjedésének, a gáliccal való csávázás után is marad néhány százalék üszög. Ez a körülmény okozta, hogy biztosabb hatású csávázószerek után kutattak. Ilyennek bizonyultak a higanytartalmu nedves csávázószerek, továbbá a Porzol száraz porpácolószert.

A Porzollal való száraz csávázásra főként azért tértek át a gazdák, mert itt elmarad a hosszadalmas szárítgatás, a Porzollal gyorsan és tökéletesen történik a pácolás, azt akár közvetlen vetés előtt a mezőn is el lehet végezni. Még egy igen fontos körülményre kell rámutatnunk, ami a higanytartalmu pácolószert mind nagyobb elterjedését biztosítja, ez pedig az, hogy kevesebb vetőmag kell a pácolt bu-

zából és vele számottevően nagyobb termés biztosítható.

A vetőmagon ugyanis, különösen ilyen száraz időben, mint ezidén, a cséplésnél vékonyka, szabad szemmel nem is látható sérülések, repedések vannak. Ezekbe a repedésekbe a kelleténél mélyebben szívárogoz be a maró rézgálicoldat és természetesen káros hatással van a mag csírájára és a csirából fejlődő növényzetre. A gazda anélkül, hogy ezt a kézenfekvő okot ismerné, számol ezzel a körülménnyel és tapasztalataira támaszkodva a gáliccal csávázott búzából 10 kg.-al többet vet holdanként, hogy kellő sűrűségű vetést kapjon. Ez a 10 kg. boldanként megtakarítható a Porzol porpácolásánál. Ennél ugyanis elmarad a csirára gyakorolt kártékony hatás, lehetetlen az agyoncsávázás. Meggyőződhetik erről minden gazda, mert a száraz páccal pácolt gabona ősszel sokkal jobban bokrosodik, a vetés színe is élénkebb, a növekedés is gyorsabb. Ha a növekedési különbség később szemmértékkel már nem is mérhető le, mindenesetre kifejezésre jut feltűnő módon a szemtermésben mutatkozó lényeges eltérésben a Porzol javára a rézgáliccal szemben.

Most van az őszi vetés ideje, tegyen minden gazda kísérletet és kísérje annak minden fázisát figyelemmel és rájön az itt leírtak valóságára.

EGYLETI ÉLET

Az E. G. E igazgató-választmányi ülése.

Az Erdélyi Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya most tartotta meg őszi ülését br. Jósika Gábor elnökle alatt. A gyűlésen számos, a gazdaközönség eleve nébe vágó kérdést tárgyalt a választmány. A nagy takarmányhiányon való segítség módjai képezték a tárgysorozat első pontját, amelynek kapcsán Török Bálint titkár jelentésében tudomásul vették, hogy az egyesület felírt a kormányhoz a mesterséges takarmányok kivételének megtiltása érdekében.

Az E. G. E. a folyó év tavaszán is több erdélyi magyar gazdaifjut küldött ki Németországba gazdasági tanulmányútra 6 hónapra. A 6 hónap letelvére, a gazdaifjak szept. 23.-án indultak vissza Erdélybe. Hazajövetelük előtt egy 10 napos tanulmányutat tesznek a németországi nevezetesebb gazdaságok, növénytermesztő, állattenyésztési stb. intézmények megtekintése céljából és Bécsen—Budapestben keresztül jönnek haza Erdélybe, kb. október 6.-a körül. A jövő év tavaszán rendezendő tanulmányútra már most elfogadja a jelentkezéseket az egyesület.

Sokat emlegették egyes lapok, hogy az egyesület nem fejt ki elég erőteljes propagandát a falusi gazdakörök szervezése érdekében. A választmány több ízben foglalkozott ezzel a kérdéssel. A földmivelő nép szervezésének és a gazdakör alakítások munkájának a tulajdonképeni akadályja nem az aktivitás hiánya, hanem az, hogy bár az E. G. E. alapszabályai jóváhagyattak és az egyesület működése jogilag biztosított, de a gazdakörök affiliálására vonatkozó és a törvényszék kívánságának megfelelően módosított paragrafusok mindezekig nem hagyták jóvá ismételt sürgetés és az összes akták három ízben történt beadásának dacára.

A szervezkedés kérdésének ébrentartására van gondja az egyesületnek, ugyancsak a vándortanítói intézmény felállítására is, amelynek a közel jövőben való megvalósítására a remény meg van.

A Cukorrépatermelési Szakosztály jelentése gyanánt tudomásul vette az ig. választmány, hogy az idei termés kilátások mennyiségileg a nagy szárazság miatt minimálisak, minőségileg azonban igen jók. A szakosztály a répaátadásokhoz a termelők képviselőiben ellenőroket állit. Az átadások a jövő héten veszik kezdetüket. A szakosztály műtrágyázási és termelési kísérleteket végzett, amelyek eredményeit a termelés rentabilitásának növelése érdekében fogja felhasználni.

A Dohánytermelési Szakosztály jelentése kapcsán elhatározta a választmány, hogy a szakosztály kívánságának megfelelően megkeresést intéz az áll. monopolcikk vezérigazgatóságához a termelők sérelmeinek orvoslása és a kollektív termelői szerződés módosítása érdekében.

A Növénytermelési Szakosztály beszámolt a szept. 2.—8. napjain rendezett mezőgazdasági kiállítás, talajmivelő gépbemutató, gazdasági előadás sorozat és kirándulások eredményeiről. Megtárgyalta az előadások kapcsán, a munkásbiztosítás, növényvédelem stb. ügyében elhangzott javaslatokat és hozzászólásokat, majd több keblü ügy elintézése és az új tagok felvétele után az ülés véget ért.

Vegyes közlemények

Gazdasági kiállítás Tordán. A Torda vármegyei kamara október hó 13—17 napjain Tordán gazdasági háziipari és kertészeti kiállítást rendez.

Megkezdődött a cukorrépa kiszedése. Erdélyszerte megkezdődött a cukorrépa kiszedése. A cukorgyárak október hó első napjaiban kezdik meg üzemüket. A termés átadásához kiküldték már a gyárak a mérlegmestereket és az Erdélyi Gazdasági Egylet Cukorrépatermelői Szakosztálya is kijelölte minden mérleghez a termelők megbizottait az átadásoknál felmerülő esetleges nézeteltéréseknek lehetőleg rövid uton, méltányos alapon való elintézése céljából. Az idei az első év, amikor a termelők részéről minden egyes leadó állomáson a termelők megbizottai is ott vannak és amikor minden gazda amennyiben úgy érzi, hogy sérelem éri, mindjárt orvoslást kereshet az egyesületi ellenőr, vagy ha kell az E. G. E. intervenciója útján.

Hann és Társa Gép- és Műszaki Kereskedelmi R-T. kiállítása.

A gyümölcsfák kártevői ellen való őszi védekezés. A gyümölcstermést a mérhetetlen módon elszaporodott kártevők olykor 90% ig tönkre teszik. A cseresznye, meggy már virágjában, a körte, alma bimbósan, vagy már rügy korában elpusztul, a barack és meggyfákról egész kis hajtások törnek le a kártevők pusztítása miatt. A hernyók a fák összes zöld részeit lerágják. Mindezen kártevők ellen már ősszel meg kell kezdeni a védekezést. Hogy hogyan és mivel, ezt az idei ősz folyamán be fogja mutatni az E. G. E. Kolozsváron a lombhullás után. A növényvédelmi bemutatóra már most felhívjuk az érdekeltek figyelmét és amint az egyesület a bemutató időpontját megállapítja, azt is közölni fogjuk.

Stephani Vilmos növénynevelő és a földvári földmives iskola nemesített gabona-, takarmánynövény- és fűvetőmag kiállítása.

Bukarestben a jövő évben nemzetközi mezőgazdasági kongresszust tartanak, amelyre már megkezdtek az előkészületeket.

Közös gyümölcsfa beszerzési akció Kolozsváron. A Kolozsvári Gazdasági Egyesület a kolozsvári és környékbeli gazdák és kerttulajdonosok számára közösen szerzi be az idén ősszel is a gyümölcsfa csemete és díszbokr szükségletét. Az összeírás naponta 9—2-ig folyik az egyesület titkári hivatalában Kolozsváron Attila-u. 10 sz. a.

Sajtóhiba. Lapunk szept. 15-iki számában egy sajtóhiba csuszott be, Deák Jánosnak a „Minerva” Biztosító R-T. igazgatójának cikkébe, amelynek szedésénél a lap 108. oldala első hasábjának ötödik bekezdése helyesen a következőleg olvasandó: „Sokan a biztosítás feladásához a biztosított objektum értékelését a biztosító ügynökre bízzák, ki vagy hozzá nem értésből, de rendszeren a nagyobb díj fizetéséért a biztosítandó tárgyat értéken felül veszi fel, hogy ezáltal fizetését, illetve járulékát emelje.”

PIAC.

Országosvásárok.

Október hó 17.-én. Feketetót, Ujegyház. — 18.-án. Dombó, Érendréd, Fehértemplom, Ujarad. — 20.-án. Alsószolcsva, Brassó, Brulya, Gyarmata, Sarmaság, Szilágycseh, Várhely. — 21.-én. Bonchida, Gyergyótölgyes, Kissink, Magyarberkesz, Tasnád, Terego. — 23.-án. Módos, Nagyszentmiklós, Németszentmiklós, Szászrégen. — 24.-én. Aknasugatag, Alcsill, Alsószorlem, Berzova, Borzás, Gyergyótölgyes, Marosborsa, Nagypalád. — 25.-én. Aknasugatag, Avasujváros, Hadad, Kémer, Nagytarna, Ósinka. — 26.-án. Bavaniste, Buza, Dolha, Magyarigen, Nagyköcse, Nagyzorlencz, Sósmező, Szászcso, Valeamare. — 27.-én. Bólya, Homoródközlend, Puj. — 28.-án. Alsókomána, Erdőszentgyörgy, Jakabfalva, Kézdivásárhely, Márpod Monora, Petres, Szamosujvár, Tordaszentlászló. — 29.-én. Dalbosfalva, Óradna, Temesrékás. — 30.-án. Aracs, Borgóprund, Czermó, Déva, Kékes, Kóródszentmárton. — 31.-én. Egerhegy (Nagyküüllő). Felső- és Középvás, Gyergyóalfalu, Gyimesalsólok, Gyimesközéplak, Muzna, Nagykároly, Nyárádköszvényes, Papolcz, Szásznádas, Torda.

A gabonaneműek az áremelkedés után megint lejjebb esnek. A buza már 730—750 lei, az árpa 620—650, a zab 610—650. A kukoricával bajban vagyunk a szárazság és a mult heti dér miatt. Az árak jóval a buza árak felett vannak, 950—1000 lei körül mozognak. A kormány beharangozta, hogy hozat amerikai buzát és úgy hirlük, hogy Franciaországból visszaküldött romániai defekt buzát hozzák forgalomba most az import buza helyett.

Az állatárak is esnek a nagy takarmány hiány miatt. Fejős tehén 6—10.000 lei.

Gyümölcsárak Kolozsváron: Alma közönséges 1 kl. 8—10, körte 1 kl. 10, szilva besztercei 1 kl. 10, őszi barack 1 kl. 12—20, szőlő 1 kl. 26 lei. — **Zöldségárak:** Murok 1 kötés 3, petrezselyem 1 kötés 2, zeller 1 drb. 4, karalábé 1 drb. 3, hagyma 1 kötés 2, káposzta 1 fej 5, vörös káposzta 1 fej 6, burgonya 1 kl. 4 lei. — **Tej és tejtermék árak:** tehén tej 1 liter 10, Bivaltej 1 lit. 13, tejszín 1 lit. 45, tea vaj 1 kl. 150, főző vaj 1 kl. 120, juhturó 1 kl. 48, Juhsajt köz. 1 kl. 60, csemege sajt 1 kl. 120 lei.

MINERVA

Biztosító r.-t.

Igazgatóság: Cluj-Kolozsvár, Regele Ferdinand (Ferenc József-út) 37. sz. Saját székházában.

Vezérképviselők:

Kolozsvár, Nagyvárad, Temesvár, Marosvásárhely, Brassó, Szatmár és Arad.

Főképviselők:

Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Nagyszeben, Lugos, Zilah, Szászrégen, Dés, Gyulafehérvár és Beszterce.

Erdélyrészi képviselő:

Az Erdélyi Gazdasági Egyesületnél, Kolozsvár, Attila-utca 10. szám.

A társaság foglalkozik a biztosítás minden ágazatával. — Más társaságnál érvényben levő biztosításokat felelősség mellett olcsóbb díjjal átvesz.

Képviselők: Minden községben. Az Erdélyi Gazdasági Egylet tagjai díjkedvezményben részesülnek.

Állatbiztosítás! Minden gazdának kötelessége a „Minervánál” biztosítani!

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: szavanként 4 lei Vastag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíthatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lei.

Keresek 22 soros vetőgépet műtrágya szoróval: Nagy Dénes földbirtokos, Turda. 176

100 drb. szép 2 és 3 éves racka (magyar) juh 5 drb. kossal és 30 drb. idei jerke báránnyal eladó. Megtekinthető és értekezhetni Cuceu, jud. Salaj, Zsibó mellett 6 kilométer, Tüzes Bálint. 177

Keresek fiatal, nős, virág- és konyhakertészt, ki szőlőkezeléshez is ért. Brunner Jakob gazdasága, Zimboru, jud. Cluj. 178

Vennék cirka 200 drb. prima tenyész anyajuhot Klein Jakob suia-i birtokos Dej. Postafiók 115. 179

Teljesen jó Fordson traktor Oliver ekével eladó. Megtekinthető és kipróbálható Kendeffy gazdaságnál Mihis-Mezőméhes. 180

Odvosi 3. számú vöröskalászu őszi buza

legujabb

kifenyésztésű eredeti vetőmaggja megrendelhető kis és nagy tételekben a nemesítő, dr. Konopi Kálmán gazdaságában, Odvos, u. p. Conop, Aradmegye. Szálíthat ezenkívül a gazdaság kiprobálására következő új fajtáiból: 37. sz. keresztzett, nagyszemű, 5 mázsás tételkig, 54. sz. fehérkalászu korai, 100. sz. vöröskalászu és 103. sz. fehérkalászu középkorai, utóbbi fajtákból csak 80 kilós tételkben. 162

Az E. G. E. mezőgazdasági kiállításán aranyéremmel kitüntetve.

Mezőgazdák és kertkedvelők figyelmébe!

Ha olcsó és megbízható 1-ső rendű, fajtiszta, betegségmentes

Gyümölcsfa és szőlőültvényeket, legujabb faju rózsafákat

és mindenféle vadcsemetéket óhajtanak vásárolni, akkor teljes bizalommal forduljanak hozzánk és kérjenek árjegyzéket:

„TRITEANU” Gyümölcsfaiskola és Szőlőültvénytelepe Războeni-Cetate (Székelyföldvár) a kocsarúli állomás mellett. Jud. Turda.

Minden modern gazdaságban a SZUPERFOSZFÁT-MŰTRÁGYA

nélkülözhetetlen. 150 kgr. kiszórásával holdanként 200—300 kgr. terméstöbblet érhető el. 168

MÉSZNITROGÉN

egyidejű alkalmazásával a hozam még fokozható.

„MARASESTI”

Soc. Anon. Română pentru Industria Chimică Bucuresti I., Calea Victoriei 29.

Ezzel a szabadalmazott „Rózsa”

széna- és gabona gereblyével egy serdülő fiu vagy leány annyit végez fáradság nélkül, mint 10—12 munkás közönséges gereblyével. Acélkerekekre van szerelve, 26 acélfoga van, munkaszélessége 150 cm. — Kérjen levelezőlapon még ma ismertetőt és árajánlatot:

„Saturnus” Kereskedelmi Vállalat
Sfatul-Gheorghe-Sepsiszentgyörgy

(jud. Treiscaune-Háromszék megye) 163

Egyedüli árusító Románia részére.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank T.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7. szám.

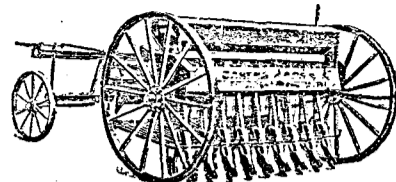
Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon.

SAJÁT TÖKÉI: 85 MILLIÓ LEJ.

Affiliált intézetei: Torda-aranyosvármegyei Takarékpénztár rt. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár rt. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár rt. Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron, Szászrégenvidéki Takarékpénztár és hitel rt. Szászrégenben, Népbank rt. Bánffyújváradon és Szamosújvári Hitelbank Részv.-Társ Szamosújváron. Minden bankügyletet a legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizabély. — Betéteket elfogad. Áruaktár a vasút mellett. 380

Vetőgépet minden talajviszonyhoz, minden nagyságban

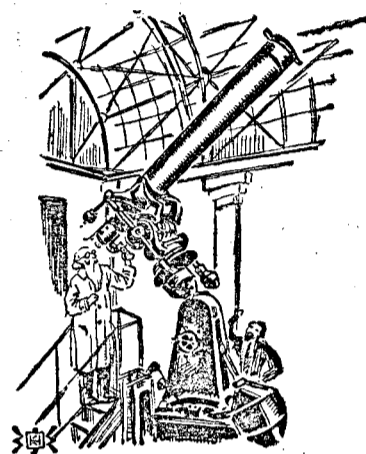

mű-
trágya-
szorót

száraz és nedves műtrágyaféléhez szállítunk sziveskedjék árajánlatot kérni

„SATURNUS”

Kereskedelmi Vállalat
Sepsiszentgyörgy—Sf. Gheorghe

Csillagokban van megírva!

Mióta ember él e földön, mindig keresi az ismeretlen hatalmat, melyet sorsnak hívnak valamilyen formában megtalálni. Évezreden keresi azt a világűrben, a csillagzatban, egy kapcsolatot a mi életünkkel! De kezünkben van-e a mi sorsunk? Igen! És ez olyan egyszerű, egy sorsjegyet venni és egy csapásra milliomosnak lenni. De ez a sorsjegy Bauer-bankháztól legyen, mert csak ez nyer.

Kitölteni és berítékben a KARL BAUER Prag Krakovska bekülden.

Küldjön nekem

Sorshuzás:

.....drb.....sorsjegyet.

Szeptember 10-én

Pontos cím

és majdnem naponta

181 (Olvashatóan írni.)

okt. 10-től nov. 5-ig.

Aki a Minerva Biztosító R.-T.-nél biztosít, az közvetve az intézetet is támogatja és így érdekeirek hathatóssabb védelmét mozditja elő.

SZŐLŐNÉL síkfekvésű és kötött talajon ősszel a takaráskor használjunk garantált 19—20%-os nitrogént és 50—60%-os égetett meszet tartalmazó

MÉSZNITROGÉNT

mely a legjobb és legolcsóbb nitrogén műtrágya.

Fokozza a szőlő cukortartalmát! Jelentékeny mennyiségű mésszel látja el! Javitja a must minőségét!

A foszforsav és káli pótlására használjunk:

16—18% superphosphatot és 40—42% kálisót! ☞ 30—100% terméstöbblet!

Kérjen ingyenes szaktanácsot, ismertető nyomtatványokat és árajánlatot:

„NITROGÉN” Műtrágya és Vegyipar R.-T. Dicsőszentmárton.